

10.4.4 KP/MKR 10 - 4 Údolí Mohelky

Přírodní charakteristika.

Přírodním fenoménem krajinného prostoru je výrazně asymetrické, hluboce zaříznuté údolí Mohelky s lesnatými svahy a vyvinutou nivou. Zatímco za strmými levobřežními svahy navazuje rozvodí Jizery, odkud stékají vodoteče k východu, pravobřežní svahy jsou hluboce rozčleněny údolím vodotečí, zejména Oharky a Ještědky. Zaklesnuté meandry i jemně meandrující tok Mohelky s mohutnou doprovodnou zelení představují spolu s vyvinutými nivními polohami širokých částí dna údolí významné přírodní hodnoty (VKP, ÚSES). V náhorních polohách se prostírají nevelké plochy otevřenější zemědělské krajiny s vesnickými sídly, umístěnými blízko okrajů svahů údolí Mohelky.

Kulturní a historická charakteristika.

Území patří převážně do oblasti vrcholně středověké kolonizace, první písemné zmínky o zdejších vsích se objevují především v 16. století. Sídla jsou poměrně malá, jedná se o shlukové vsi a vísky. Nejstarší lokalitou je pravděpodobně hradiště Klamorna, které se rozkládá na ostrožně nad soutokem říčky Oharky a Mohelky, mezi osadami Dehtáry a Klamorna, v blízkosti obcí Chvalčovice a Vlastibořice. Ostrožna na východní a jižní straně strmě spadá do údolí obou řek a západním směrem se rozšiřuje do táhlého návrší směrem ke vsi Hradčany. Jedná se o cennou polykulturní lokalitu s množstvím nemovitých i movitých nálezů. Zcela jedinečně v rámci Libereckého kraje zde došlo k zachování dvojitého valového opevnění na zemědělsky obdělávané ploše. Lesozemědělská harmonická krajina má poměrně zachovanou strukturu původně agrárních vsí a vísek s dochovaným rozložením cest s alejemi (např. třešňová aleje při silnici Benešovice – Vrtyky), polí a luk na plošinách a nivních luk v údolí Mohelky a menších a středních lesních celků. Sídla mají vesměs částečně dochovanou urbanistickou (prostorovou) strukturu svých historických jader resp. zachován charakter nevýrazných shlukových půdorysů a rozptýlené zástavby v údolích. Mnohá sídla jsou vesměs přestavěná, změněná novodobými objekty zejména rodinných domů. V sídlech se objevuje několik menších cenných objektů, především tradičních roubených lidových domů v údolí Mohelky či velký areál venkovské usedlosti v Benešovicích. Kulturní dominantou je barokně upravený středověký kostel sv. Jakuba Většího v Letařovicích v dominantní poloze nad údolím řeky Mohelky.

Vizuální charakteristika.

Řeka Mohelka je určujícím jevem této oblasti se svým úzkým meandrujícím údolím a přítékajícími toky. Tento přírodě blízký charakter je umocněn poměrně vysokou lesnatostí ve vyšších polohách svahů a doprovodnou linií zelení podél vodního toku. Působivé rozložení zástavby drobných sídel podél vodního toku, kde je vedena i komunikace, nenarušují výrazně hmotově nebo charakterově vybočující stavby. Jedná se o sevřené prostory s charakteristickými průhledy podél toku, s jasným ohraničením na úpatí údolí. V jižní části území oblast uzavírá poměrně jasná bariéra zalesněného svahu levého břehu řeky, na pravobřežní straně je strmé údolí rozřezáno dalšími přítoky řeky. Zemědělský charakter krajiny je patrný na vyvýšených plošinách v severozápadní a severní části území.

MKR 10-4 Údolí Mohelky		klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky		+ pozitivní	XXX zásadní	XXX jedinečný
		O neutrální	XX spouštějící	XX význačný
		N negativní	X doplňující	X běžný
1	Hluboce zaříznuté údolí Mohelky se zaklesnutými meandry	+	XX	XX
2	Mohutná údolí pravobřežních přítoků Oharky a Ještědky	+	X	XX
3	Vyvinuté nívné polohy údolí s meandrujícím tokem Mohelky a mohutnými vegetačními doprovody	+	XX	XX
4	Náhorní polohy zemědělské krajiny s většími bloky orné půdy	+	X	X
Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Dochovaná sídelní struktura pozdně středověké kolonizace (sídla písemně doložena zejm. z 16. století)	O	XX	X
2	Částečně zachovalá prostorová struktura drobných venkovských sídel s volnou zástavbou v údolí Mohelky a shlukovou strukturou vsí na plošinách.	+	XX	XX
3	Jsou přítomny zachované objekty lidové architektury, venkovská zástavba s dochovanou hmotovou a prostorovou formou (zejména Benešovice, Nesvačily) vč. památkově chráněného Beranova mlýna	+	XX	XXX
4	Částečně zachované členění zemědělské krajiny (rozložení lesů, bezlesí, luk v údolích a polí na plošinách)	+	XXX	X
5	Částečně dochovaná struktura cestní sítě (ve srovnání se stavem k první polovině 19. století)	O	X	X
6	Kulturní dominanta barokního kostela sv. Jakuba Většího v Letařovicích	+	X	XX
7	Hradiště Klamorna na ostrožně nad soutokem říčky Oharky a Mohelky	O	X	XXX
Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Přírodě blízký charakter sevřeného údolí řeky Mohelky s jejím meandrujícím tokem	+	XXX	XX
2	Výrazné zalesněné vyšší polohy svahů, především na levobřežní straně toku	+	XX	XX
3	Otevřená zemědělská krajina na vyvýšených plošinách nad údolím s uplatněním ovocných alejí (např. při silnici Benešovice – Vrtky)	+	X	X
4	Harmonická vazba sídel podél vodních toků a přírodního rámce bez vybočujícího měřítka zástavby	+	XX	XX
5	Malé měřítko otevřených prostorů s četnou nelesní zelení	+	X	X

Návrh ochranných opatření:

- Ochrana hradiště Klamorna a jeho krajinného kontextu
- Ochrana zapojení venkovských sídel do krajiny
- Zachování měřítká a hmoty nové zástavby zemědělských venkovských sídel v krajině vč. poměrně volné urbanistické struktury a rozptýlené zástavby v údolí Mohelky
- Zachování harmonických vztahů zástavby a krajinného rámce u většiny sídel
- Zachování členitosti lesozemědělské krajiny
- Zachování charakteru venkovských sídel uvnitř zemědělské krajiny před plošnou extenzivní výstavbou a před plošnou intenzivní zástavbou v údolí Mohelky
- Ochrana kulturní dominanty barokního kostela sv. Jakuba Většího v Letařovicích dominantní poloze nad údolím řeky Mohelky
- Zachování přírodě blízkého charakteru údolí Mohelky
- Ochrana nelesní zeleně podél vodního toku a komunikace
- Ochrana vyšších poloh údolí před zástavbou